יסורי מצפון ואין לו את זבחי א' רוח נשברה. ולכך אמרה תורה שהתיקון לפגמי הרהורים, זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, ואש תמיד תוקד על המזבח, כי כח האש קודש דרוש במיוחד להרהורים ומחשבות רעות שחסרה בהם התרופה של רוח נשברה. ומטעם זה העולה היא כליל לאשים, שבחטאת כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, אבל בעולה שאין את יסורי הנפש וחסר הזבחי א' רוח נשברה, בכדי לתקן את הפגם צריך לשרוף אותה כליל לאשים.

והתורה הקדושה היא נצחית, ובפרשת הקרבנות מלמדת לנו התוה"ק גם שכנגד הרהורים העצה היא רק ע"י אש ומסירות נפש, שכל דבר שתשמישו באש מלבנו באש. וזהו מה דכתיב היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, שאפילו בזמן הזה שאין ביהמ"ק ובבחי' לילה, יש ענין העולה על מוקדה ע"י אש קדש של תורה ועבודה, שכנגד הרהורים אין עצה רק להלחם באש קודש ומסירת נפש המבערת את הכחות הרעים שיש באדם.

זאת תורת העולה

במדרש תנחומא (צו א), זאת תורת העולה, זה שאמר דוד מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב. והיינו שתורת העולה היא תורה להחפץ להתעלות ולהתנער לגמרי מהעולם הזה, לעלות בהר ה' ולקום במקום קדשו. עוד איתא שם, ד"א זאת תורת העולה, למה נקרא שמה עולה, שהיא עליונה מכל הקרבנות. העולה היא העולה, תדע, מי שהיה מביא חטאת הכהן נוטלה, וכך המנחה וזבח השלמים לבעליהן, האשם לכהן, אבל העולה אין בריה טועם ממנה אלא כולה עולה להקב"ה שהוא עליון, לכן נקרא שמה עולה. ע"כ. והיינו שהקרבן הנרצה והמובחר מכולם זה העולה כולו לקוב"ה ולא מעורבת בו שום הנאה. משא"כ אם מעורבת בזה איזו הנאה אין זה הקרבן המובחר. רק כאשר הקרבן הוא בבחי' מי יעלה בהר ה', שמתנער מכל ההנאות, אז הוא מבחר הקרבנות.

Real Tzadikim must include complete selfless sacrifice and submission to הקב"ה

והדרך לעלות בהר ה' מרומזת בפרשה, שיש בזה ב' ענינים. הא', זאת תורת העולה, כח התורה. כמאמר חז"ל (חגיגה כז.) תלמידי חכמים אין אש של גיהנום שולטת בהן שכל גופן אש שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה'. אש של גיהנום נוצרת מאש היצה"ר והתאוות, ואילו כח התורה אשר הלא כה דברי כאש נאם ה', היא כזו אש השורפת ומכלה את אש היצה"ר והתאוות שממנה האש של גיהנום, ולכך אין אש של גיהנום שולטת בהן, שכל גופן אש התורה. וזהו הדבר הראשון, זאת תורת העולה, כח התורה על ידה מגיעים להעולה, שהתורה מרוממתו ומנשאתו ומתעלה למעלה מהעולם הזה לעלות בהר ה', כי אש התורה שורפת ומכלה את אש היצה"ר והתאוות. והענין הב', היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו. כל הלילה עד הבוקר הוא הזמן שהחומר מתגבר על הצורה והיצרים האפלים מתגברים על האדם, ואם יהודי זובח אז את יצרו ואש המזבח תוקד בו, בכח זה הריהו מגיע להעולה, לעלות בהר ה'. וכמסופר בגמ' (קידושין פא.) על רב עמרם חסידא בעת הנסיון הגדול שהיה לו, שאחר שהתגבר אשבעיה ליצריה דינפק מיניה, ונפק מיניה כי עמודא דנורא, ואמר ליצה"ר חזי דאת נורא ואנא בשרא ואנא עדיפנא מינך. אלו הם ב' הדרכים להגיע למי יעלה בהר ה', או ע"י זאת תורת, כח התורה, או ע"י שזובח את יצרו. וזו תכלית יעודו של יהודי שלמענו ירדה הנשמה לגוף להגיע לעלות בהר ה', וזה הקרבן המעולה והמובחר ביותר.

ועד"ז י"ל ענין איסור חמץ. דהנה מלבד איסור אכילת חמץ גם אסרתו תורה בבל יראה ובל ימצא,

שלא מצינו כן בכל המאכלות האסורות שאסרה תורה. וחז"ל הוסיפו בזה איסור במשהו ובדיקת חמץ ואין ביעור חמץ אלא שריפה. וביאור הענין המיוחד של איסור חמץ, משום דליל פסח ליל גילוי שכינה הוא הלילה בו נהיו ישראל לעם הנבחר, כמו דכתיב (במדבר ג) ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור בבני ישראל. וענינים אלו לא היו רק לשעתם בעבר, אלא בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שבכל שנה ושנה יש את ההתעוררות הזו, ויעודו של יהודי בלילה הזה להתנער לגמרי מהעוה"ז בבחי' מי יעלה בהר ה'. והנה חמץ מרומז על השורש פורה ראש ולענה, ולכך הוא בבל יראה ובל ימצא בזמן נשגב כזה שיעודו להתנער לגמרי מהעוה"ז, זמן חרותנו מן היצה"ר ומן התאוות, שהוא אתערותא דלעילא מן השמים לסייע ליהודי להיחלץ מגלות מצרים וממ"ט שערי טומאה שהוא משוקע בהם בבחי' יציאת מצרים. ובזמן כזה נאסר החמץ השורש פורה ראש ולענה בכל יראה ובכל ימצא, וחז"ל אסרוהו אף במשהו, לגודל היעוד של החג הק' הזה שהוא מי יעלה בהר ה'. ולכן מחמירים בו באיסור חמץ בכל החומרות, כי אף אם יהודי עמל כל ימיו, כל עוד שלא עקר את השורש פורה ראש ולענה אינו יכול להגיע ליעודו זה להתנער מהעולם הזה. וזהו התפקיד בחג הפסח שהוא זמן גאולת הנפש וגאולת הנשמה, זמן המסוגל ליהודי להיות כבריה חדשה ולהתנער מהמשהו חמץ שמחמתו הוא משוקע במ"ט שערי טומאה. ועל כן אין ביעור חמץ אלא שריפה, ע"ד מאה"כ (תהלים צז) אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו.

ואש המזבח תוקד בו

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו. המפרשים הקשו מדוע דוקא בקרבן זה נאמר אש המזבח תוקד בו, ולהלן אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, הרי אימורי כל הקרבנות נשרפים כל הלילה עד הבוקר, ומדוע מתחיל זאת תורת העולה. עוד עמדו המפרשים על יתור המקרא ואש המזבח תוקד בו. ועי' ברמב"ן שפירש דהיינו שתוקד במזבח כל הלילה, דמצוותו שישימו ביום עצים הרבה כדי שלא יתאכלו לגמרי ותכבה האש ממנו. ועדיין יש לדקדק שהיה צריך לומר והאש תוקד במזבח ומדוע כתיב ואש המזבח תוקד בו.

וי"ל הענין ע"פ מה שאמרו חז"ל (ויק"ר ז,ג) העולה באה לכפר על הרהור הלב. והנה איתא בתורת אבות (דרכים בעבודת הבורא קלח) על ענין מחשבות, משל לאחד שהיה לו יער גדול וחפץ לעקור את כל האילנות כדי לבנות שם עיר, והתחיל לכרות אילן אחר אילן, עד שראה שימיו יכלו והם לא יכלו כי רבו מספור. מה עשה, הדליק אש להבה גדולה ששרפה וכלתה את כל האילנות בפעם אחת. כך אצל איש יהודי הנלחם במחשבותיו הרעות, הרי עד שמסלק מחשבה זו תבוא מחשבה אחרת תחתיה, וימיו יכלו והם לא יכלו, ועצתו להדליק להבה גדולה, אש להבת שלהבת י־ה, שהאש קודש שורפת ומכלה את כל עניני מחשבות רעות. וזהו ענין אש המזבח, האש של קדושה, שזאת תורת העולה לכפר על הרהורי הלב, ע"י אש קודש, אש של תורה ואש של עבודת ה', שרק בכח האש קודש של המזבח השורפת ומכלה את כל המחשבות אפשר לטהר הרהורי הלב.

והענין מדוע באמת כה קשה ענין מחשבות והרהורים עוד יותר מכל החטאים, הוא כמאמר מרן אדמו"ר בב"א זי"ע על האמור בפרשה צו את אהרן, ואחז"ל ע"ז אין צו אלא לשון זירוז, אמר ר"ש ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס. היינו

שבחטאים התלוים במעשה ישנם כל מיני עכובים המונעים את האדם מלחטוא, כדוגמת הבושה מחמת בני אדם הרואים וכו', אך ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס, היינו בענין מחשבות שיש בהם חסרון שהם מכוסים ואין איש יודע מהם. שאפשר ללמוד ולהתפלל עם מחשבות רעות ואין רואה ומרגיש. ולכן צריך לזה כוחות מסוג אחר לגמרי, כח האש קודש, אש המזבח אשר תוקד בו, המבערת כל עניני מחשבות. והיא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, האש קודש צריכה לבעור כל הלילה, משום שבלילה הוא בעיקר התגברות כחות החומר והרע, ולכן אז במיוחד צריך את האש קודש. וזהו מד"א בזוה"ק (ח"ג כז.), ב"נ דאתי למחטי קמי מאריה הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא דיצה"ר, ויצה"ר מסטרא דרוח מסאבא קא אתיא והא שריא ביה רוח מסאבא וכו', ולא אשתצי ולא אתבטל ההיא רוח מסאבא אלא באשא דמדבחא, דההוא אשא מבערא רוח מסאבא וזינין בישין מעלמא, ע"כ. והיינו ע"פ המשל הנ"ל, כי בדרכים אחרות ימיו יכלו והם לא יכלו, ורק ע"י כח אש המזבח, שמדליק בקרבו אש של קדושה, הר"ז שורף ומכלה את כל כחות הרע והסט"א.

ובפירוש ואש המזבח תוקד "בו", עי' בבאר משה דמרומז בזה לכח התוה"ק, כמאחז"ל שכל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וכמאמר הגמ' תלמידי חכמים אין אש של גיהנם שולטת בהם שכל גופן אש, שנאמר הלא כה דברי כאש נאם ה'. ולכאורה קשה שהקרא הרי נאמר על התורה ואיך דרשוהו על הלומד תורה. אכן הבי' בזה כדאי' באדר"נ (פכ"ד) הלומד תורה בילדותו דברי תורה נבלעין בדמיו. התורה שונה מכל שאר חכמות שאותם אפשר רק ללמוד אבל אין בהם המושג שנבלעים בדמיו, רק התורה הקדושה כאשר לומדים אותה נבלעת בדמיו, והת"ח גופו אש, שנכנס בקרבו אש קודש, אש התורה הנבלעת בדמיו, בבחי' ואש המזבח תוקד בו. ובזה י"ל מאחז"ל (קדושין ל:) בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, שצ"ב איך בכח התורה שהיא שכלית להיות תבלין נגד היצה"ר שהוא כח פעיל בדמו של אדם המרתיח דמו לעברה, והבי' ע"פ האמור שהלא דברי כאש נאם ה', והלומד תורה בילדותו תורה נבלעת בדמיו ונכנס בקרבו אש הקודש, האש אוכלה אש והבלא מפיק הבלא, וכמאה"כ (תהלים צז) אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו וגו' הרים כדונג נמסו מלפני ה', העצה לכל עניני צריו היא אש לפניו תלך, אש התוה"ק אשר תלהט סביב צריו. ובראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, כח האש הנמצא בתוה"ק שורף ומכלה את כל כחות הרע. ועפ"ז י"ל מאה"כ ואש המזבח תוקד בו, אש המזבח היינו כח התורה כמאמרם כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, כח האש שבתורה שהלא דברי כאש נאם ה', תוקד בו בגופו של הת"ח הזה העוסק בתורת עולה, וכאילו הקריב עולה, משום שהתורה נבלעת בדמיו ועי"ז אש המזבח יוקדת בקרבו. ולכן אין אש של גיהנום שולטת בו, היינו אש התאוות אינה שולטת בו, מכח אש הקודש של התורה הבוערת בקרבו.

וע"פ הדברים האלה אפשר לבאר המצוה להרבות עצים ע"ג המזבח כדי לקיים האש כל הלילה, דהנה לבער את כחות הרע דרוש כאמור שתהא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, והרי בלילה הוא זמן שינה, ע"כ עצתו להרבות עצים במדה כזו שיספיקו לקיים האש גם במשך כל הלילה, והיינו שילמד כה הרבה במשך היום ויבעיר בקרבו אש גדולה שתהיה בכוחה לבעור כל הלילה עד הבוקר. כי תורה מגני ומצלי בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה (סוטה כא.), בכח התורה שלומד ביום להגן עליו כל הלילה עד הבוקר אף שאינו עוסק אז בתורה, וזאת בתנאי שירבה עצים עד שיהיה בכוחה לבעור כל הלילה, היינו שירבה בלימוד התורה עד שאש הקודש תועיל לו גם בלילה, לכלות ולבער את התגברות היצר הגדולה ביותר.

וזה גם ענין אין ביעור חמץ אלא שריפה, וכן מה שתקנו חז"ל שבודקין בחורין ובסדקין, דמרומז בזה על עניני מחשבות המכוסים וטמונים בחורין ובסדקין, שאיש אינו רואה והוא עצמו אינו מרגיש בהם. וזוהי מצות בדיקת חמץ, לבדוק ולחפש אחר ענינים אלו המכוסים בחורין ובסדקין ולבער אחריהם, ואין די בבדיקה לבד, שאין בעורם אלא בשריפה, בזאת תורת העולה, שצריך לכלותם ולבערם בלהבת אש קודש. וענין הפסח הוא נצחי שבכל דור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, בכל שנה מתחדשת הבחי' שישראל נעשים העם הנבחר, וקודם לכן צריכים לבדיקת חמץ ושריפת חמץ, לבערו מהחורין והסדקין, אז מגיע לבחי' היותו שייך לעם הנבחר. וחג הפסח הוא זמן חרותינו, שיהודי משועבד כל השנה לתאוות והרהורים רעים ואינו מסוגל להפטר מהם, וסגולת החג הזה להגיע לחירות האמיתית ע"י בדיקת חמץ וביעור חמץ, בכח האש קודש המטהרת איש יהודי.

כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה

זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר. מאחז"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה (עי' תנחומא צו יד ומנחות קי.). לבאר ענינו מדוע באמת העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה. דהנה כתיב כאן זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו. בעבודת ביהמ"ק מצינו ב' ענינים שזמנם בלילה, שכל הקרבנות קרבים רק ביום ולא בלילה כדכ' ביום צוותו, ורק כאן בענינינו כתיב היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר, וכן במנורה נאמר מערב עד בקר להעלות נר תמיד. וענינם כי בלילה הוא עת התגברות הסט"א להחשיך אור הדעת של יהודי ולהסתיר ממנו בחינת דע את א' אביך ועבדהו, וכאשר דעה חסרת מה קנית, וכמ"כ מתגבר בלילה כח החומר בעניני תאוות רעות. וכנגד זה האיר אור המנורה באורו ית' את הדעת של איש יהודי, וכן אש המזבח שהיא בבחי' הבלא מפיק הבלא סייע להציל יהודי מאש התאוות ומהתגברות החומר על הצורה. וב' מדרגות אלו של המנורה ושל העולה על מוקדה ישנם בכח התורה. התוה"ק מאירה דעתו של יהודי שירגיש אור האלקות, ויש בה את כח האש, כמד"כ הלא כה דברי כאש נאם ה', כנגד אש היצה"ר יש אש התורה שהלא כה דברי כאש, וכמאחז"ל בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין.

וזה שכתב הרמב"ם (בהל' ת"ת ג,יג), אע"פ שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה וכו'. אמרו חכמים אין רינה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה, וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום וכו'. וכל בית שאין נשמעים בו דברי תורה בלילה אש אוכלתו. ולכאורה צ"ב מדוע באמת עיקר לימוד התורה הוא בלילה, וכן מש"כ שבית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה, והיינו אפילו אם ביום הוא כן לומד, וא"כ מדוע מגיע לו עונש כזה שאש אוכלתו. ומבואר ע"פ הדברים שהלילה הוא זמן התגברות הסט"א המפתה את האדם לכל התאוות הרעות, ואז צריך במיוחד את כח התורה דמגני ומצלי, וכאשר לומד תורה בלילה התורה מגינה עליו, ובית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה, גם אם לומד ביום, אבל כשאינו לומד בלילה חסר לו את השמירה, וממילא אש אוכלתו היינו אש היצה"ר והתאוות. ואין זה עונש אלא מציאות, שאם אינו לומד בלילה אין לו כח התורה המגין ומציל, והריהו כחולה שאינו נוטל את התרופה המתאימה למחלתו. ולכך עיקר לימוד התורה הוא בלילה כדרך אור המנורה ותורת העולה שזמנם בלילה.

ואיתא בספה"ק בענין בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, שלא די בזה שלומד תורה, אלא צריך להשקיע כל כחו בתורה וללמוד באש ובהתלהבות בבחי' הלא דברי כאש, אז נעשית לו התורה תבלין כנגד היצה"ר, אש שורפת אש, משא"כ אם אינו משקיע כל כחו בתורה, אין לו כח התורה דמגני ומצלי. וכלשון שאנו מברכים בברכת התורה,

אקב"ו לעסוק בדברי תורה, שנהיה עסוקים בתורה ושקועים בה כאדם השקוע בעסקיו. ודוקא העוסק בתורת עולה, היינו שעוסק בתורת עולה ומשקיע כל כוחותיו בזה, אז הריהו כאילו הקריב עולה. דכמו שהעולה היתה מאירה לאיש יהודי את לילותיו אשר היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו, כמ"כ העוסק בתורת עולה באש כח התורה שומר עליו ומאיר את לילותיו.

ובעוד אופן י"ל ענין כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ע"פ מד"א בספה"ק דברי משה מהרה"ק ר' משה דולינר זצ"ל בטעם שאומרים בהגדה בליל הסדר את פסוקי התורה של יציאת מצרים, משום שבפסוקים אלו ממשיכים את ההארה של פסח ויציאת מצרים. וזהו שאומרים ברוך המקום ברוך הוא ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, היינו שמודים להקב"ה שנתן לנו את התוה"ק אשר בה טמיר וגניז ההארה והקדושה של כל הזמנים הקדושים. ועד"ז י"ל שכן הוא בכל עניני התורה, שהארתם וקדושתם טמונה בפסוקי התורה המדברים מענין זה. וע"כ העוסק בתורת עולה, שחוזר בפיו את פסוקי התורה של תורת העולה, הפסוקים שטמיר וגניז בהם האור והקדושה של העולה, הריהו כאילו הקריב עולה, שע"י קריאת פסוקי התורה ממשיך את האור והקדושה של העולה. וכמד"א עוד בתנחומא שם, צו את אהרן ואת בניו לאמר, כלומר שיאמרו לבני ישראל ויתעסקו בקריאת העולה, שאף על פי שהיו מקריבין עולה עוסקין היו בקריאתה כדי שיזכו בקרבן עולה ובקריאתה, וכן אמר ר"ש בר אבא אמר הקב"ה לישראל אע"פ שבית המקדש עתיד ליחרב והקרבנות בטלין, לא תשכחו עצמכם לסדר הקרבנות אלא הזהרו לקרות בהן ולשנן בהן, ואם תעסקו בהן אני מעלה עליכם כאילו בקרבנות אתם עוסקים וכו'.

ועל יסוד הדברים י"ל מד"א בהגש"פ, אמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, ימי חייך הימים, כל ימי חייך הלילות. היינו דקודם שדרשה בן זומא לא נתגלה עדיין האור של יציאת מצרים בלילות הגנוז בתורה, המרמז שאפילו בלילות בזמן חשכות ג"כ יש ההארה של יצי"מ, וזהו לא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, "סי האט זיך נישט גיזאגט". עד שדרשה בן זומא והמשיך ההארה של יצי"מ בלילות הטמונה בפסוקים של יצי"מ, וע"י שיהודי אומר בקרי"ש את פסוקי יצי"מ הריהו ממשיך ומעורר את ההארה של יצי"מ בלילות.

ובזה יבואר המנהג לומר במנחה של שבת הגדול מתחלת עבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו, ואמנם יש מקומות שלא נהגו לאומרו, מ"מ ראוי לבאר טעם המנהג שלא מצינו דוגמתו בי"ט אחרים. וי"ל ע"פ מד"א בספה"ק שבשבת שקודם החג נמשכים הארות החג, בשבת הגדול שקודם חג הפסח נמשכים ההארות של פסח ויצי"מ, ובשבת שובה שקודם יוהכ"פ נמשכים הארות יוהכ"פ. וזהו שורש המנהג לומר ההגדה בשבת זו, כדי לעורר ולהמשיך ההארות של יצי"מ הטמונים וגנוזים בפסוקים אלו המתעוררים כבר בשבת שקודם החג. ומטעם זה נקראת שבת זו שבת הגדול, שבכל שנה מאיר בליל שמורים האור של במורא גדול זו גילוי שכינה. וכאשר נמשכים בשבת שקודם פסח כל הארות החג לכך נקרא שבת הגדול, שמאיר בו המדרגה של מורא גדול זו גילוי שכינה.

גדולים השלמים שעושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה'. ולהלן, דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו לה' יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו. בכלי יקר עמד על מה שבכל הקרבנות בפרשה נאמר רק

תורת העולה או תורת החטאת וכו', ואילו כאן כתוב וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה'. וכן המקריב את זבח שלמיו לה' יביא את קרבנו לה' נאמר רק בשלמים. וגם האמור עוד בשלמים ידיו תביאנה את אשי ה', היא מדרגה מיוחדת שלא נאמר כעין זה בקרבנות אחרים. ועוד מצינו מדרגות מיוחדות בזבח השלמים, מד"א בזוה"ק (ח"ג יא.) ומכל קרבני לא חביבין קמי קוב"ה כמו שלמים בגין דאשתכח שלמא בעילאי ותתאי. ובמדרש תנחומא כאן איתא, אמר הקב"ה זו חביבה עלי מכל הקרבנות וכו', גדולים השלמים שהם עושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. ועוד בתנחומא, ולמה נאמר זבח השלמים, שהוא עושה שלום בין המזבח ובין הכהנים ובין ישראל, היאך, העולה היתה כולה כליל לאשים, והחטאת היתה דמה ואימוריה למזבח ועורה ובשרה לכהנים, כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, אבל השלמים והתודה היתה דמה ואימוריה למזבח והחזה והשוק לכהנים ועורה ובשרה לישראל, לפיכך נקראת זבח השלמים שהיא עושה שלום לכל. וראוי לבאר ענינו המיוחד של זבח השלמים שנאמר בו אשר יקריב לה' והוא חביב יותר מכל הקרבנות, ומה המשמעות שעושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים.

וי"ל בזה דהנה עבודת ה' ישנה בב' מדרגות, כעבדים וכבנים. וכדאיתא בתורת אבות על מד"א היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים, שהמשפט על זה גופא, אם עבודתו היא בבחי' בנים או בבחי' עבדים. העבד עובד לאדונו רק בדברים שנצטוה עליהם בפירוש, מפני שאינו עובד מאהבה ואין לו ענין ורצון לעשות נחת רוח למלך, ומפני היראה אינו עושה אלא את שמחויב לעשות מפני ציווי המלך. ואילו בן המלך כל תשוקתו לעשות נחת רוח לאביו, והריהו עושה דברים המביאים קורת רוח לאביו אף שלא נצטוה על כך.

וזה מעלתו המיוחדת של קרבן שלמים על פני כל הקרבנות, שכל הקרבנות שייכים לבחי' עבדים, שהם באים לחובה לכפר על חטאים, חטאת ואשם על חטאים שבמעשה ועולה מכפרת על הרהורי עבירה הקשים מעבירה. אבל שלמים אינם באים על חטא וכל ענינם הוא ריח ניחוח לה', שיהודי רוצה לעשות נחת רוח להשי"ת. וגם תודה היא באה מתוך הכרת הטוב שיהודי מכיר בחסד שעשה עמו הקב"ה, וכבן העושה מאהבה. וזהו פי' גדולים השלמים שעושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, שקרבן שלמים בא מתוך אהבה בבחי' בנים העושים קורת רוח לאביהם, ומשום כך חביבים השלמים לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות הבאים בחובה.

וזה שנאמר בשלמים אשר יקריב לה', והמקריב את זבח שלמיו לה' יביא את קרבנו לה', שהוא ע"ד הנזכר ממרן הרה"ק מקוברין זי"ע, שפ"א כשעבר לפני התיבה בתפלת מוסף של שבת הרעיש מאד באומרו ואת מוסף יום השבת הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה, ואח"כ פירש בשולחנו הק', נעשה ונקריב לפניך, את עצמנו נקריב לפניך. מדרגה זו היא בחינת קרבן שלמים, אשר יקריב לה', שיהודי מקריב עצמו להשי"ת, כיון שהוא קרבן הבא מתוך אהבה מפנימיות הנפש. ולכן גם נאמר בשלמים ידיו תביאנה את אשי ה' לפי שהוא קרבן אהבה.

ומבואר הענין שדווקא בקרבן שלמים גם הבעלים אוכלים משא"כ בשאר הקרבנות, מפני שקרבנות אחרים הרי הם בבחי' עבדים ועבדים אינם אוכלים על שולחן המלך, אבל שלמים ותודה הם בבחי' בנים, ובני המלך אוכלים על שולחן אביהם. וזה ענין דנכרי שהביא שלמים מקריבין אותן עולות (מנחות עג:), כי לגוי אין שייכות לבחי' בנים רק לבחי' עבדים, ע"כ אינו בתורת שלמים העושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. ובבחי' משאחז"ל גוי ששבת חייב מיתה, ששבת היא בבחי' בנים ולגוי אין שייכות לזה, כי אות היא ביני ובין בני ישראל.

וע"פ האמור שמעלת השלום הוא האהבה בין ישראל לאביהם שבשמים בבחי' בנים, יתבאר משאחז"ל (במד"ר כא,א) גדול השלום שאין העולם מתנהג אלא על פי השלום, והתורה כולה שלום שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום וכו', ובתפלה חותמין המברך את עמו ישראל בשלום,